
DOBBELSTEENSLANG / DAMBORDSLANG, *NATRIX*
TESSELATA.

Door: Richard Wishaupt

Inhoud: Beschrijving - Verspreiding - Bio-
toop - Terrarium en inrichting - Eigen
slangen - Voeding - Verzorging - Tenslotte
- Aan te bevelen literatuur.

BESCHRIJVING

Deze "kleine" slang wordt in Europa hoog-
stens 80 cm lang, maar in de warmere delen
van zijn verspreidingsgebied meer dan 100
cm. Hij heeft gewoonlijk een kleine, smalle,
spitse kop, ronde pupillen en halverwege de
romp 19 rijen zeer sterk gekielde dorsale
schubben. De bovenzijde is lichtgrijs of
lichtgroen met donkere vlekken in overlang-
se rijen. De onderzijde is wit of geelach-
tig, zwart gevlekt. Soms heeft deze slang
een omgekeerde V-vormige tekening op de
hals. Van deze slangesoort zijn albino's en
zwarte exemplaren gevonden.

Dobbelsteenslangen zwemmen uitstekend. Ze
kunnen geruime tijd onder water blijven en
zelfs ondergedoken op de bodem slapen. Hij
komt alleen aan de oppervlakte om te ademen.
Deze slang bijt zelden of nooit als men hem
beetpakt. Een nare gewoonte van de Dobbel-
steenslang is, dat hij wel eens een stinken-
de vloeistof uit zijn cloaca spuit. In het
algemeen is het een schuwe slang, die bij
dreigend gevaar sist en zich terugtrekt.

VERSPREIDING

Dobbelsteenslangen leven in een groot deel van de Balkan, in Italië (behalve in het uiterste zuiden), in het noorden tot in Zuid-Zwitserland, het oosten van Oostenrijk, Tsjechoslowakije en in het zuiden van de USSR. Er bestaan geïsoleerde kolonies in West-Oostenrijk (Vorarlberg), Noordoost-Zwitserland (Vierwoudstedenmeer), in de gebieden langs de Rijn, Elbe, op Kreta en Kythira. Ook oostwaarts, tot in Zuidwest- en Midden-Azië.

BIOTOOP

Natrix tessellata komt in vlaktes en bergtes voor, maar altijd in de buurt van water, waarin hij met groot gemak zwemt. In het noordwestelijk deel van zijn areaal komen enkele geïsoleerde populaties voor, uitsluitend in rivierdalen en rotswanden. Hier scheppen de door de zon verwarmde rotsen een specifiek microklimaat met de juiste temperaturen. In Zuid-Europa leeft hij in grote meren, waar hij aan de oevers kan worden aangetroffen. In Midden-Azië komt hij bij de stroompjes in de lössheuvels voor. Op sommige plaatsen leven ze in warmwaterbronnen.

TERRARIUM EN INRICHTING

Mijn slangen zijn gehuisvest in een hardhouten terrarium, dat 65 cm lang is, 45 cm diep en 75 cm hoog. De voorkant van het terrarium bestaat uit twee glazen schuifruitjes. In de zijkanten en in de bovenkant zijn ventilatieroosters aangebracht. Omdat alleen de voorkant van het terrarium van

glas is, hebben de slangen veel mogelijkheden om zich te verschuilen. Dit resulteert bij mij in rustige en goed hanteerbare slangen. Licht verkrijgt is door twee TL-balken van 20 Watt die ik in een lichtkap gemonteerd heb. De twee TL's zijn afzonderlijk aan en uit te schakelen. De ene TL levert wit licht, de ander violet. Verder heb ik een lamp van 25 Watt lager in het terrarium aangebracht. De verwarming bestaat uit het eerder genoemde lampje van 25 Watt, maar ook uit een voorschakelapparaat van de TL-verlichting. Dit is in een metalen doosje ingebouwd met aan de bovenkant een rooster. Deze warmtebron verwarmt ongeveer 1/3 van het bodemgedeelte. Beide warmtebronnen zijn aan één zijde van het terrarium aangebracht, zodat een warmer en een koeler gedeelte ontstaat. De slangen blijven hierdoor bijzonder actief. De luchtvochtigheid

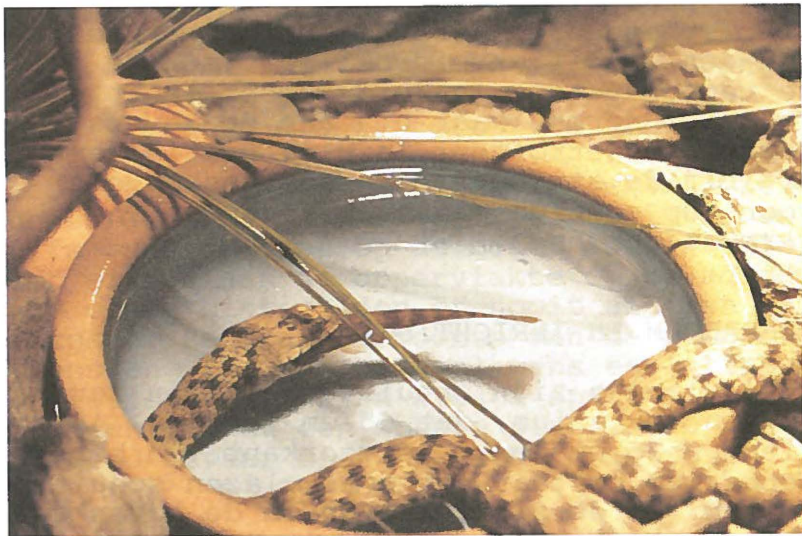

Foto 1: *Natrix tessellata*, etend, eating.
foto R. Wishaupt.

---

wordt verhoogd door warm water in het terrarium te plaatsen en af en toe het terrarium te sproeien met lauw water. Normaal is de luchtvochtigheid ongeveer 60%, maar deze kan oplopen tot $\pm$ 95%. In de zomer heerst overdag een temperatuur van rond 30°C en 's nachts daalt deze tot onder de 25°C. Het terrarium wordt 13 uur verlicht, van 08.00 uur tot 21.00 uur. Eind november verlaag ik de temperatuur tot ongeveer 10°C en de belichtingsduur tot 9 uur. De slangen houden een winterrust tot en met februari. Dan worden de temperatuur en lichtintensiteit weer verhoogd. Tijdens de winterrust voer ik de slangen zelden. Als ze gevoerd worden, krijgen ze zachte vis, die bij een lage temperatuur ook goed verteerd wordt. De inrichting van het terrarium: de zijwanden en de achterwand zijn bekleed met kurkschors, dat de klimmogelijkheden sterk vergroot. Dit geeft een natuurlijke indruk. De bodem is bedekt met leistenen, een waterbak met een diameter van ongeveer 20 cm en twee stenen potjes als schuilplaats. De inrichting wordt gecompleteerd door enkele kronkelige klimtakken en twee klimplantjes, die boven in het terrarium hangen.

EIGEN SLANGEN

Ik houd en verzorg twee Dobbelsteenslangen, een vrouwtje en een mannetje. Het vrouwtje is grijs met zwarte, ruitvormige vlekken op de rug. De onderkant is geel en zwart geblokt. Op de hals heeft ze een zwarte omgekeerde V-vormige tekening. Bij aankoop was ze 80 cm lang, maar nu is ze zeker 100 cm lang. De slang is afkomstig uit de USSR. Het mannetje is ouder en langer dan het vrouwtje. Hij ziet er totaal anders uit. Deze slang is donkergrijs tot zwart en

---

heeft vage zwarte vlekken op de rug. De onderkant is wit en zwart geblokt. Bij aankoop was hij ongeveer 95 cm, nu is hij ruim 107 cm lang. Deze Dobbelsteenslang is eveneens afkomstig uit de USSR. Paringsrituelen heb ik alleen waargenomen, toen ze na een quarantaineperiode bij elkaar werden gezet. Dit leverde helaas geen nakomelingen op.

VOEDING

De slangen voeder ik 3 à 4 maal per maand. Hun voedsel bestaat hoofdzakelijk uit vis. Afwisseling van voer is overigens van levensbelang. Ik geef ze diverse soorten vis, zoals spiering, berrmpjes of modderkruipers, goudvissen, karpers en verschillende voeder-visjes. Het vrouwtje accepteert uitsluitend levende prooidieren, het mannetje neemt ook dode vissen aan. 's Zomers voorkom ik vitaminegebrek door de slangen af en toe in de zon te zetten. Bij het voeren voeg ik af en toe Nekton-Rep of Bogena V12 aan het water toe. Tijdens het voeren zet ik de slangen apart, zodat ik beter overzicht heb op de hoeveelheid voedsel die ze tot zich nemen. Als de slang de vis of vissen bemerkt heeft, kruipt hij razendsnel naar het water toe. Hij slaat zeer snel toe. Normaal heeft hij een vis bij de kop beet, en werkt deze zo naar binnen (zie foto). Hierna schuift de prooi langzaam naar achteren en de slang gaat op één van de warmtebronnen liggen om zijn prooi te verteren.

VERZORGING

Ziekten voorkom ik liever dan ze te genezen. Daarom ontsmet ik het terrarium regelmatig

---

met Citopogeen desinfectans en deodorans. Mijn slangen hebben nooit last van teken, mijten of pokken. Dit is te danken aan het droge terrarium. Als de slangen uit het water komen, moeten ze direct op een droge ondergrond kunnen liggen. Twee maal per jaar krijgen ze een kuur tegen inwendige parasieten, zoals wormen. Het door de dierenarts voorgeschreven poeder kan in de prooi geïnjecteerd worden, maar het kan er ook óp gestrooid worden. Ik verwijder de opgemerkte uitwerpselen en ontsmet de betreffende plaats. Verder verschoon ik iedere dag het water, dat ze graag drinken, maar waarin ze ook geregeld hun uitwerpselen deponeren.

TENSLLOTTE

Voor het gezond houden van dobbelsteenslangen is het volgende aan te bevelen:

- Hygiëne is van levensbelang.
- Het terrarium moet droog zijn (ook al vermelden de boeken dit anders).
- Een tweejaarlijkse kuur tegen inwendige parasieten is zeer belangrijk.
- Voorkom vitaminegebrek door UV-straling en het toevoegen van vitamines aan het water of prooidier.
- Niet van levensbelang, maar wel aan te bevelen, is het aanbrengen van schuilplaatsen voor de slangen. Dit resulteert bij het beetpakken in een rustige slang die bijna nooit een stinkende vloeistof uit zijn cloaca spuit.

AAN TE BEVELEN LITERATUUR

Matz, G./M. Vanderhaeghe, 1977, Thieme's terrariumgids.

B.V. W.J. Thieme & Cie, Zutphen.

Frank, W., 1982. Slangen in het terrarium.
B.V. W.J. Thieme & Cie, Zutphen.

Lanka, V. en Vit, Z., 1987, Amfibieën en
reptielen.
B.V. W.J. Thieme & Cie, Zutphen.

Arnold, E.N./Burton, J.A./Ovenden, D.W.
1978, Elseviers reptielen- en amfibieën-
gids.
Amsterdam, Elsevier.